

Cultural Management Case Study Puppet Show Luang Prabang City, Luang Prabang Province.

Sonesay HAEKHAM*, Soulideth KEOBOALAPHET and Bountheing
VONGCHUANGTHAM

Office of Resources and Academic Services Souphanouvong University, Lao PDR

¹**Correspondence:** Sonesay
HAEKHAM, Office of Resources
and Academic Services
Souphanouvong University. Tel:
+856 20 55199529, E-mail:
sonesay999@gmail.com

Submitted: December 05, 2024
Revised: December 15, 2024
Accepted: December 25, 2024

Abstract

This research paper aims to 1. Study the elements in the transmission of e-pok puppet theatre and 2. Analyze the reality of the persistence of e-pok puppet theatre in Luang Prabang province. The research method is to collect field data by interviewing. The sampling of this research was the village chief, five community members, ten respondents from the Luang Prabang province's department of information culture and tourism, the head of Phalak-Phalam Lao theatre, and two outside experts. Its elements in the e-pok puppet show with the relevant parties and analyzing the reality of the existence of the e-pok puppet show in Luang Prabang province. The results of the study found that the elements created in the production of puppet theatre include 2 elements, which are material elements related to performance or transmission. There are many in the community and local area, such as equipment for making E-pok puppets. And non-material elements related to performance and transmission. There are many things involved, such as puppet shows, literature, rituals for taking out the puppets and putting them in the box before and after the performance, and the sound of the drums and cymbals. As for the results of the study, the reality of the survival of the puppet show in Luang Prabang Province includes the risk of continuity, the practice of the community, the risk of succession, the risk of sustainability in access to the use of material elements and related resources, the survival of cultural heritage and other morals that are related to the performance of the puppet show, and the protection or other measures against the risk and encouraging the practice in the future and succession. There are many in the community and local area, such as equipment for making E-pok puppets.

Key words: Cultural heritage preservation, Traditional Puppet theatre

1. ພາກສະໜີ

ໃນທຳມະການສະຖານະການການປ່ຽນແປງຂອງສັງຄົມໂລກຍຸກ
ປັດຈຸບັນຕ່າງພັດທະນາສັກກະຍະພາບຂອງຕົນເພື່ອກ້າວສູ່ຄວາມ
ເປັນໂລກາພິວັດ ໃນຂະນະດຽວກັນຍຄວາມຈະເລີນກ້າວໜ້າດ້ານ
ຕ່າງໆ ໂດຍສະເພາະເທັກໂນໂລຊີນັ້ນກໍ່ຊ່ວຍໃຫ້ປະຊາຄົມໂລກໄດ້
ໃກ້ຊິດກັນຫຼາຍຢ່າງ ຈຶ່ງເປັນຊ່ວງເວລາທີ່ຫຼາຍປະເທດໄດ້ມີການ
ປະຕິຮູບ ແລະ ຈັດລະບົບການປົກຄອງຂອງປະເທດໃຫ້ສອດຄ່ອງ
ກັບການປ່ຽນແປງໄປ ລັດຖະບານ ຈຶ່ງເປັນສ່ວນໜຶ່ງຂອງລະບົບ
ສັງຄົມກໍ່ໄດ້ມີການປະຕິຮູບລະບົບຈັດການພາກລັດຄືກັນ ປະກອບ
ກັບກະແສຂອງການໄຫຼຜ່ານຂອງວັດທະນະທຳຫຼາຍຍຸກຫຼາຍສະໄ
ໝຕ້ອງປະເຊີນກັບເຫດການຢ່າງຫຼວງຫຼາຍ ປະກອບກັບສະພາບ
ບັນຫາ ແລະ ຄວາມຕ້ອງການຂອງມະນຸດ ແຕ່ລະຍຸກແຕ່ລະສະໄໝ
ລ້ວນຜິດແຍກກັນ ຈຶ່ງມີການປ່ຽນແປງທາງດ້ານວັດທະນະທຳໄປ
ຕາມກາລະເວລາ ເປັນເຫດໃຫ້ວັດທະນະທຳບາງຢ່າງສູນຫາຍ ຫຼື
ເສື່ອມເສຍຄວາມສຳຄັນລົງ ແລະ ວັດທະນະທຳບາງຢ່າງອາດຈະ
ໝົດຄວາມເໝາະສົມກັບຍຸກສະໄໝ ເນື່ອງຈາກຄວາມຕື່ນຕົວທາງ
ດ້ານວັດທະນະທຳພື້ນບ້ານ ທັງໜ່ວຍງານຂອງລັດຖະບານ ແລະ

ເອກະຊົນໃນຫຼາຍທິດສະວັດທີ່ຜ່ານມາ ຕ່າງກໍ່ມຸ່ງຫວັງຢາກ
ອະນຸລັກ ແລະ ສົ່ງເສີມ ພັດທະນາວັດທະນະທຳຂອງຊາດກໍ່ຄືຂອງ
ທ້ອງຖິ່ນ. ໃນສະພາບຂອງສັງຄົມລາວໃນປັດຈຸບັນພົບວ່າຄຳນິຍົມ
ທີ່ດຶງດູດຕ່າງເສື່ອມຖອຍ ວັດທະນະທຳ ແລະ ປະເພນີດັ້ງເດີມຖືກ
ລືດຄຳນິຍົມພາຍໃຕ້ກະແສໂລກາພິວັດ ສິ່ງຜົນໃຫ້ຄົນໃນສັງຄົມ
ລາວສ່ວນໃຫຍ່ດຳລົງຊີວິດທີ່ອີງກັບຄວາມເປັນວັດຖຸນິຍົມເປັນຢ່າງ
ສູງ ສະທ້ອນຈາກການໃຊ້ຊີວິດ ແລະ ຄວາມສຳພັນກັບຜູ້ອື່ນລົດ
ໜ້ອຍລົງ ເນັ້ນຫາລາຍໄດ້ ເພື່ອສະໜອງຄວາມຕ້ອງການບໍລິໂພກ
ຂາດການຍຶດຖືປະໂຫຍດສ່ວນລວມ ການຍຶດຖືປະຕິບັດຫຼັກ
ສິນທຳ ແລະ ວັດທະນະທຳອັນດຶງດູດຫຼາຍຄົນ ຄອບຄົວຄວນສຶກສາ
ອົບຮົມສັງສອນເພື່ອໃຫ້ມີຈິດສຳນຶກ ແລະ ເປັນອັດຕະລັກໃຫ້ລູກ
ຫຼານຮັບຮູ້ເຖິງຮາກເຫງົ້າຂອງຕົນເອງ. (ລາບີອີ, 2019). ວັດທະນະ
ທຳ ແມ່ນບັນດາຄຸນຄ່າທາງດ້ານວັດຖຸ ແລະ ຈິດໃຈທີ່ມວນມະນຸດ
ສ້າງຂຶ້ນໃນຂະບວນວິວັດແຕ່ລະໄລຍະປະຫວັດສາດແຫ່ງການກຳ
ເນີດ, ຄົງຕົວ ແລະ ຂະຫຍາຍຕົວຂອງສັງຄົມມະນຸດ ພັກປະຊາຊົນ
ປະຕິວັດລາວ ຍາມໃດກໍ່ໃຫ້ຄວາມສຳຄັນ ແລະ ຄວາມເອົາໃຈໃສ່ຕໍ່
ວຽກງານວັດທະນະທຳ ໂດຍຖືວ່າ ວັດທະນະທຳ ແມ່ນຄຸນ
ລັກສະນະ ແລະ ເປັນປັດໄຈພື້ນຖານຂອງການດຳລົງຄົງຕົວຂອງ

ຊາດ, ແມ່ນກຳລັງດັນ ແລະ ຈຸດໝາຍຂອງການພັດທະນາສັງຄົມ ຕາມທິດສັງຄົມນິຍົມ ບົນພື້ນຖານທິດນຳ “ປາກສ້າງສັງຄົມນິຍົມ ຕ້ອງມີຄົນສັງຄົມນິຍົມ” ພັກເຮົາໄດ້ນຳພາຊື້ນຳການສ້າງ ແລະ ເສີມ ຂະຫຍາຍຄວາມສິວິໄລທາງດ້ານວັດທະນະທຳ ໃຫ້ເປັນພື້ນຖານ ແຫ່ງຊີວິດສັງຄົມຂອງຊາດລາວ, ສ້າງວັດທະນະທຳໃຫ້ມີລັກສະນະ ຊາດ, ລັກສະນະມະຫາຊົນ ແລະ ລັກສະນະກ້າວໜ້າ. (ເອກະສານ ກອງປະຊຸມໃຫຍ່ ຄັ້ງທີ VII , 2021).

ການສືບທອດວັດທະນະທຳໃດໜຶ່ງ ບໍ່ວ່າທາງດ້ານວັດຖຸ ຫຼື ຈິດໃຈ ຍ່ອມເປັນເລື່ອງພາກພູມໃຈສຳລັບຜູ້ຮັບໂດຍສະເພາະ ໃນເລື່ອງວັດທະນະທຳ ພາສາ ວັນນະຄະດີ ເຊິ່ງບໍ່ສາມາດມີໃຜເປັນ ເຈົ້າຂອງຖືກຳມະສິດຢ່າງຊາດຕົວໄດ້ນີ້ແລ້ວ ກໍຍິ່ງນັບວ່າເປັນກຽດ ພາກພູມຢ່າງໜຶ່ງ ຕາມທຳມະດາແລ້ວ ຜູ້ເປັນບຸດ ຍ່ອມເຮັດໃຫ້ຊັບ ສົມບັດ ຫຼື ມໍຣະດົກຂອງພໍ່ແມ່ ປຸ່ຍຕາຍາຍ ເກີດດອກອອກຜົນ ເປັນປະໂຫຍດທັງສຳລັບຕົນ ແລະ ສັງຄົມ. (ວິຣະວົງ, 2001). ວັດທະນະທຳ ແມ່ນຄຸນຄ່າລວມຍອດແຫ່ງການສະສົມຂອງບັນດາ ຜະລິດຕະພັນທາງດ້ານວັດຖຸ ແລະ ຈິດໃຈ ທີ່ມວນມະນຸດໄດ້ສ້າງ ຂຶ້ນມາໃນຂະບວນວິວັດ ຂອງປະຫວັດສາດ ຫຼື ອາດເວົ້າໄດ້ວ່າ: ວັດທະນະທຳແມ່ນຜົນລວມຂອງຄວາມຈະເລີນງອກງາມ ຫຼື ສິ່ງທີ່ ດີງາມ ທີ່ຄົນໃນສັງຄົມໄດ້ສ້າງຂຶ້ນ ແລະ ສະສົມຖ່າຍທອດເຖິງ ປັດຈຸບັນ. ສະນັ້ນ, ວັດທະນະທຳຈຶ່ງລວມເອົາທຸກສິ່ງທຸກຢ່າງ ທີ່ ມະນຸດປະດິດສ້າງຂຶ້ນເຊັ່ນ: ພາສາ, ກິລິຍາມາລະຍາດ, ແບບແຜນ ການດຳລົງຊີວິດ, ການນຸ່ງຖື, ວິທີການທຳມາຫາກິນ, ຮີດຄອງ ປະເພນີຕະຫຼອດຮອດວັດຖຸ ອຸປະກອນ ການຜະລິດ, ຮູບແບບການ ຕັ້ງຖິ່ນຖານ ບ້ານຢູ່ ແລະ ໝາກຜົນການຄົ້ນຄວ້າທາງວິທະຍາສາດ ເຕັກໂນໂລຊີ ດັ່ງນັ້ນ, ວັດທະນະທຳຈຶ່ງເປັນບົດຮຽນຄວາມຮູ້, ຄວາມສາມາດ, ພູມປັນຍາທັງໝົດ ທີ່ຊ່ວຍໃຫ້ສັງຄົມນັ້ນຢູ່ລອດ ແລະ ຈະເລີນຮຸ່ງເຮືອງສືບຕໍ່ມາຈົນເຖິງປັດຈຸບັນ. (ພົນລີຊາ, 2002).

ຈາກປາກົດການປັດຈຸບັນດັ່ງກ່າວໄດ້ນຳໄປສູ່ການກະຕຸ້ນ ໃຫ້ຫຼາຍພາກສ່ວນໄດ້ໃຫ້ຄວາມສຳຄັນກັບປະເດັນຂອງສິລະ ປະການສະແດງ ພູມປັນຍາ ແລະ ວັດທະນະທຳທ້ອງຖິ່ນ ຈະເຫັນ ໄດ້ວ່າສິ່ງເຫຼົ່ານັ້ນຖືເປັນອົງຄວາມຮູ້ ຄວາມສາມາດ ທັກສະທຸກສິ່ງ ທຸກຢ່າງທີ່ປະຊາຊົນທ້ອງຖິ່ນໄດ້ຄິດຄົ້ນຂຶ້ນເອງ ແລະ ໄດ້ເກີດການ ສະສົມປະສົບການທີ່ຜ່ານຂະບວນການຮຽນຮູ້ ການຄັດສັນ ການ ພັດທະນາສິ່ງເສີມປະຍຸກໃຊ້ ແລະ ຖ່າຍທອດສືບຕໍ່ກັນມາໂດຍ ອາໄສສັກກະຍະພາບທີ່ມີຢູ່ເພື່ອການແກ້ບັນຫາໃນການດຳລົງຊີວິດ ປະຈຳວັນ ແລະ ເພື່ອການພັດທະນາວິຖີຊີວິດຂອງປະຊາຊົນໃຫ້ ສອດຄ່ອງ ແລະ ສົມດຸນກັບສະພາບແວດລ້ອມສັງຄົມ ແລະ ການ ປ່ຽນແປງທາງສັງຄົມຕາມຍຸກສະໄໝ ດັ່ງທີ່. ຟິງພິດ (1996) ກ່າວ ວ່າ ຮາກຖານຄວາມຮູ້ຂອງຊາວບ້ານເຊິ່ງປະກອບດ້ວຍລັກສະນະທີ່ ເປັນນາມມະທຳເປັນໂລກະທັດ ເປັນປັດຊະຍາໃນການດຳເນີນຊີວິດ ເປັນເລື່ອງກ່ຽວກັບ ການເກີດ ແກ່ ເຈັບ ຕາຍ ແລະ ຄຸນຄ່າຄວາມ ໝາຍຂອງທຸກສິ່ງໃນຊີວິດປະຈຳວັນ ແລະ ສ່ວນທີ່ເປັນຮູບປະທຳ

ກ່ຽວກັບເລື່ອງສະເພາະດ້ານຕ່າງໆເຊັ່ນ ການທຳມາຫາກິນ, ການ ກະເສດ, ສິລະປະກຳ ດົນຕີ, ການສະແດງພື້ນບ້ານ ແລະ ດ້ານອື່ນໆ. ເຊິ່ງຄ້າຍກັບວ່າເປັນອົງຄວາມຮູ້ ຄວາມສາມາດ ແລະ ທັກສະຂອງ ຄົນລາວອັນເກີດຈາກການສະສົມປະສົບການທີ່ຜ່ານຂະບວນການ ຮຽນຮູ້ ເລືອກສັນປຸງແຕ່ງ ພັດທະນາ ແລະ ຖ່າຍທອດຕໍ່ກັນມາເພື່ອ ແກ້ໄຂບັນຫາ ແລະ ພັດທະນາວິຖີຊີວິດຂອງຄົນລາວໃຫ້ສົມດຸນ ກັບສະພາບແວດລ້ອມ ແລະ ເໝາະສົມກັບຍຸກສະໄໝ.

ອັນພິເສດສຳລັບຊາດລາວເຮົາປັດຈຸບັນ ທາງດ້ານການຂັບລຳ- ການສະແດງນັ້ນແມ່ນມີຄວາມອຸດົມສົມບູນ ແລະ ຫຼາກຫຼາຍກວ່າ ທຸກໆຊາດໃນແຖບສຸວັນນະພູມປະເທດນີ້ ເພາະທຸກໆເຂດແຄວ້ນ ທຸກໆເຜົ່າມີສຽງຂັບລຳ ແລະ ການດິດສີຕິເປົ່າ ເປັນຂອງຕົນເອງຫຼາຍ ວາດຫຼາຍສີຫຼາຍຈັງຫວະ ແລະ ຫຼາຍຮູບແບບແຕກຕ່າງກັນຈົນບໍ່ ສາມາດຮູ້ຈຳນວນໄດ້ຢ່າງແມ່ນຢ່າ; ສະເພາະແຂວງຫຼວງພະບາງເອງ ມີຮູບການຂັບຮ້ອງສະແດງ ແລະ ດິດສີຕິເປົ່າຫຼາກຫຼາຍທີ່ເປັນ ເອກະລັກປະຈຳທ້ອງຖິ່ນເຊັ່ນ: ຂັບທຸ້ມ, ອ່ານໜັງສື ສະຫຼາງ, ສາມ ສ້າວ. ລວມໄປເຖິງການສະແດງລະຄອນທ້ອງຖິ່ນ. (ຮັດຕະນະວົງ, 1998). ພ້ອມກັນນັ້ນຍັງມີນັກຄົ້ນຄວ້າຊາວໄທໄດ້ກ່າວວ່າ ຄຳວ່າ ໂຂນ ລະຄອນມາຈາກຄຳເວົ້າດຽວກັນ ຄືມາຈາກພາສາຊາວ-ມາລາ ຢູ່ ໃນຄຳວ່າ Lecon ອ່ານວ່າລະຄອນ ຫຼື ລະໂຂນ/ລະໂຄນ ພວກ ມອນ-ຂະແມຣັບເອົາຄຳນີ້ມາໃຊ້ໃນຂະແມວ່າ ລະໂຂນລະຄອນຕໍ່ ມາລາວ-ໄທຈຶ່ງໄດ້ຮັບເອົາມາໃຊ້; ໄລຍະຫຼັງມາກໍແຍກຄຳວ່າ ໂຂນ ໃຊ້ສຳລັບຮຽກການສະແດງເລື່ອງ ພະລັກພະລາມ ຫຼື ຣາມາກຽນ ທີ່ ນັ້ນ ສ່ວນລະຄອນ ໃຊ້ຮຽກການສະແດງທີ່ມີຮູບແບບຄືກັນແຕ່ບໍ່ ແມ່ນເລື່ອງດັ່ງກ່າວນັ້ນ. ໃນສະໄໝກ່ອນປີ 1975 ຂະນະທີ່ຝ່າຍ ວຽງຈັນ ເອີ້ນການສະແດງລຳໝູ່ວ່າ ລຳເລື່ອງ ລາວໃນພາກອີສານ ຂອງໄທເອີ້ນລຳເລື່ອງວ່າ ລຳໝູ່ ຫຼື ລຳເລື່ອງຕໍ່ກອນ ລຳເລື່ອງແມ່ນ ໝາຍເອົາເນື້ອໃນຂອງລຳເປັນເລື່ອງ (ພື້ນ-ນິທານ) ລຳໝູ່ແມ່ນໝາຍ ເອົາຈຳນວນຜູ້ລຳມີຫຼາຍຄົນເປັນໝູ່. ສ່ວນທາງຝ່າຍລາວຮັກຊາດ ໃນເຂດປົດປ່ອຍຊຳເໜືອຊ້ຳພັດໃຊ້ຄຳວ່າ ລະຄອນລຳ (ກອງ ລະຄອນລຳ) ເອີ້ນຊື່ການສະແດງອັນດຽວກັນນັ້ນ. ເມື່ອປົດປ່ອຍປະ ເທດແລ້ວ ການສະແດງລຳເລື່ອງ ກໍຍິ່ງໄດ້ຮັບຄວາມນິຍົມສູງ ແລະ ກອງລະຄອນລຳສູນກາງກໍສືບຕໍ່ເສີມຂະຫຍາຍພາລະບົດບາດຂອງ ດົນສະເໝີມາເຖິງປັດຈຸບັນນີ້. ຂະນະທີ່ລະຄອນໂຂນ ມີວົງຈຳກັດຢູ່ ສະເພາະການສະແດງເລື່ອງພະລັກ ພະລາມ ຄຳວ່າລະຄອນ ກໍ ຂະຫຍາຍອອກໄປເລື້ອຍໆແຍກອອກເປັນຫຼາຍປະເພດເຊັ່ນ: ລະຄອນເວົ້າ, ລະຄອນຕຸກກະຕາ, ລະຄອນໃບ້, ລະຄອນເວທີ, ລະຄອນເພງ (ໄມ້ຈັນ, 2012).

ຫຼວງພະບາງ ເປັນເມືອງທີ່ສຳຄັນແຫ່ງໜຶ່ງ ເຄີຍເປັນ ເມືອງຫຼວງທີ່ເກົ່າແກ່ມີອາຍຸຫຼາຍຮ້ອຍປີມາແລ້ວ ໃນສະຕະວັດທີ 14 ແລະ ມີຄວາມຈະເລີນຮຸ່ງເຮືອງ ເມື່ອສະຕະວັດທີ 16 ຫາ ສະຕະວັດທີ 19; ເມືອງຫຼວງພະບາງ ນັບວ່າເປັນນະຄອນເກົ່າແກ່ທີ່ ມີຄວາມສຳຄັນທາງປະຫວັດສາດ, ເປັນສູນກາງທາງສະຖາປັດຕະ

ຍະກຳ, ສິລະປະກຳວັດທະນະທຳຂອງຊາດ, ທັງເປັນເມືອງທີ່ມີຄວາມສວຍສົດງົດງາມ ແລະ ມີຄວາມສັດທາເຫຼື້ອມໃສໃນພະພຸດທະສາສະໜານໄດ້ຫຼາຍຮ້ອຍປີ. ດັ່ງນັ້ນ, ໃນປີ 1995 ອົງການ UNESCO ຈຶ່ງໄດ້ຂຶ້ນທະບຽນອະນຸລັກຮັກສາເມືອງຫຼວງພະບາງເປັນມໍຣະດົກໂລກ ດັ່ງແຕ່ນັ້ນມາ. ເມືອງຫຼວງພະບາງເປັນເມືອງໜຶ່ງຕັ້ງຢູ່ທີ່ມີແມ່ນ້ຳສອງສາຍຄືນ້ຳຄານໄຫຼມາປ່ອງໃສ່ແມ່ນ້ຳຂອງທ່າມກາງພູຜາປ່າໄມ້ຫ້ວຍນ້ຳລຳທານ ໂດດເດັ່ນດ້ວຍພະທາດພູສີທີ່ສະຫງ່າຕັ້ງຢູ່ໃຈກາງເປັນມຶ່ງຂວັນເມືອງ. (ຊາທຳມາ, 2016). ສິລະປະການສະແດງພື້ນບ້ານ ເປັນອັດຕະລັກທາງວັດທະນະທຳທີ່ສຳຄັນອີກຂະແໜງໜຶ່ງທີ່ຄວນອະນຸລັກຮັກສາ ແລະ ສືບທອດໄວ້ເປັນມໍຣະດົກປະຈຳຊາດ ບົດບາດຂອງສິລະປະການສະແດງພື້ນບ້ານນັ້ນຈາກຈະເປັນເຄື່ອງສະແດງຄວາມຈະເລີນທາງວັດທະນະທຳ ແລະ ຄວາມງົດງາມແຫ່ງວິຖີຊີວິດຊຸມຊົນຂອງແຕ່ລະທ້ອງຖິ່ນແລ້ວ ຍັງເປັນສຳຄັນໃນການສ້າງຄວາມເຂັ້ມແຂງໃຫ້ແກ່ຊຸມຊົນ ແລະ ສັງຄົມອີກດ້ວຍ. (WANWICHAI, 2013).

ການສະແດງລະຄອນ ຫຸ່ນອີ່ປ່ອກ ແມ່ນການສະແດງປະເພດໜຶ່ງທີ່ເປັນເອກະລັກສະເພາະຂອງຊາວຫຼວງພະບາງ ແລະ ເປັນສັນຍາລັກໜຶ່ງທີ່ມີຄວາມໂດດເດັ່ນໃນທ້ອງຖິ່ນຂອງຫຼວງພະບາງ ແລະ ໄດ້ຮັບຮອງຈາກອົງການປົກຄອງແຂວງຫຼວງພະບາງ ຂຶ້ນເປັນມໍຣະດົກ ວັດທະນະທຳ ນາມມະທຳ ແຫ່ງຊາດ ລະດັບທ້ອງຖິ່ນຂອງແຂວງຫຼວງພະບາງ. (ພະແນກຖະແຫຼງຂ່າວ, ວັດທະນະທຳ ແລະ ທ່ອງທ່ຽວແຂວງຫຼວງພະບາງ, 2021). ສະນັ້ນ, ເພື່ອເປັນປົກປັກຮັກສາ ແລະ ສົ່ງເສີມໃນການສະແດງຫຸ່ນອີ່ປ່ອກ ໃຫ້ຄົງຢູ່ກັບຊາວຫຼວງພະບາງ ໂດຍສະເພາະຊຸມຊົນໃນບ້ານຊຽງທອງ - ຄີລີ ແລະ ມີການຖ່າຍທອດ, ສືບຕໍ່ໄປໃນອະນາຄົດນັ້ນ ຕ້ອງໄດ້ຊອກຫາແນວທາງໃນການສົ່ງເສີມ ແລະ ຕໍ່ຍອດໃຫ້ການສະແດງດັ່ງກ່າວ ພື້ນເດັ່ນໃນສັງຄົມ ແລະ ມີການສະແດງຮັບໃຊ້ໃຫ້ແກ່ສັງຄົມ, ພ້ອມທັງມີການປົກປັກຮັກສາໄດ້ທາງດ້ານເອກະລັກສະເພາະຂອງການສະແດງລະຄອນຫຸ່ນອີ່ປ່ອກຫຼວງພະບາງຢ່າງແທ້ຈິງ ແລະ ກາຍເປັນຫ້ອງສະໝຸດທີ່ມີຊີວິດ ທັງເປັນແຫຼ່ງຂໍ້ມູນທີ່ສຳຄັນໃຫ້ແກ່ນັກສຶກສາ, ປັນຍາຊົນ ໄດ້ຮຽນຮູ້, ຄົ້ນຄວ້າ, ວິໄຈທາງດ້ານວັດທະນະທຳ ແລະ ສິ່ງທີ່ສຳຄັນຢຶ່ງ ແມ່ນກາຍເປັນແມ່ແຮງທີ່ຍູ້ດັນໃຫ້ແກ່ຂະແໜງການທ່ອງທ່ຽວຂອງແຂວງຫຼວງພະບາງ ທີ່ເປັນພື້ນຖານຂອງການສ້າງລາຍຮັບໃຫ້ແກ່ແຂວງ ນອກນັ້ນກໍເປັນພື້ນທີ່ ທີ່ມີມົນສະເໜ່ອັນສຳຄັນໃນການດຶງດູດບັນດານັກທ່ອງທ່ຽວທັງພາຍໃນ ແລະ ຕ່າງປະເທດເຂົ້າມາຍ້າຍມາຖາມຂ່າວ ແລະ ຜັກຜ່ອນຍ່ອນອາລົມໃນສະຖານທີ່ແຫ່ງດິນແດນອະລິຍະທຳແຫ່ງດັ່ງກ່າວນີ້. ດ້ວຍເຫດຜົນດັ່ງກ່າວ ເຫັນໄດ້ວ່າ ການປົກປັກຮັກສາ ແລະ ການສົ່ງເສີມ ເຊິ່ງເຮັດໃຫ້ຂະໜົບທຳນຽມ, ຮີດຄອງປະເພນີອັນດັ້ງເດີມ ແລະ ຊົງຄຸນຄ່າເຫຼົ່ານີ້ໃຫ້ຄົງຢູ່ ແລະ ສືບຕໍ່ໄປແບບຍືນຍົງນັ້ນ, ສະແດງໃຫ້ເຫັນໃນການຈັດການຄຸ້ມຄອງ ໃຫ້ວຽກງານດັ່ງກ່າວດຳເນີນຕາມຂະໜົບທຳນຽມຮີດເກົ່າຄອງເດີມອັນທີ່ດີງາມ

ພ້ອມທັງເສີມຂະຫຍາຍມູນເຊື້ອວັດທະນະທຳອັນທີ່ດີງາມ ແລະ ໂດດເດັ່ນດັ່ງກ່າວສືບໄປນັ້ນ. ພ້ອມກັນນັ້ນກໍຕ້ອງໄດ້ໂຄສະນາເຜີຍແຜ່ວັດທະນະທຳອັນດີງາມເຫຼົ່ານັ້ນ ໃຫ້ສັງຄົມຮັບຮູ້ຢ່າງກວ້າງຂວາງ.

ການຄົ້ນຄວ້າການບໍລິຫານຈັດການທາງວັດທະນະທຳ ກໍລະນີສຶກສາ ການສະແດງລະຄອນຫຸ່ນອີ່ປ່ອກ ນະຄອນ ຫຼວງພະບາງ ແຂວງຫຼວງພະບາງ ມີຈຸດປະສົງເພື່ອ ວິເຄາະອົງປະກອບໃນການຖ່າຍທອດການສະແດງລະຄອນຫຸ່ນອີ່ປ່ອກ ແຂວງຫຼວງພະບາງ ແລະ ວິເຄາະສະພາບຄວາມເປັນຈິງການຄົງຕົວຂອງການສະແດງລະຄອນຫຸ່ນອີ່ປ່ອກ ແຂວງຫຼວງພະບາງ.

2. ອຸປະກອນ ແລະ ວິທີການຄົ້ນຄວ້າ

2.1 ຂອບເຂດການຄົ້ນຄວ້າ.

ການຄົ້ນຄວ້າຄັ້ງນີ້ ເປັນການທຳຄວາມເຂົ້າໃຈກ່ຽວກັບບໍລິບົດອົງປະກອບຂອງການສະແດງລະຄອນຫຸ່ນອີ່ປ່ອກທີ່ເປັນວັດທະນະທຳສະເພາະຂອງຫຼວງພະບາງ (ອົງປະກອບທີ່ເປັນນາມມະທຳ ແລະ ຮູບປະທຳ) ລວມທັງວິເຄາະສະພາບຄວາມເປັນຈິງການຄົງຕົວຂອງການສະແດງລະຄອນຫຸ່ນອີ່ປ່ອກ ແຂວງຫຼວງພະບາງ.

2.2 ຂອບເຂດເປົ້າໝາຍເກັບກຳຂໍ້ມູນ.

ການເກັບກຳຂໍ້ມູນຄັ້ງນີ້ແມ່ນ ເກັບກຳຢູ່ ພະແນກພະແຫຼງຂ່າວ, ວັດທະນະທຳ ແລະ ທ່ອງທ່ຽວ ແຂວງຫຼວງພະບາງ, ຂະແໜງວັດທະນະທຳແຂວງ 1 ທ່ານ (ສູນວັດທະນະທຳເດັກ) 9 ທ່ານ ລວມເປັນ 10 ທ່ານ, ເຖົ້າແກ່ແນວໂຮມບ້ານຊຽງທອງ - ຄີລີ 5 ທ່ານ, ຫົວໜ້າໂຮງລະຄອນພະລັກ - ພະລາມ 1 ທ່ານ, ພາກສ່ວນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບການສະແດງລະຄອນຫຸ່ນອີ່ປ່ອກ 2 ທ່ານ.

2.3 ວິທີດຳເນີນການຄົ້ນຄວ້າ.

- ຕິດຕໍ່ປະສານງານກັບພະແນກຖະແຫຼງຂ່າວ, ວັດທະນະທຳ ແລະ ທ່ອງທ່ຽວ, ຂະແໜງວັດທະນະທຳແຂວງ(ສູນວັດທະນະທຳເດັກ), ເຖົ້າແກ່ແນວໂຮມບ້ານ, ນາຍບ້ານ, ຄະນະຮັບຜິດຊອບຫຸ່ນອີ່ປ່ອກ ແລະ ປະຊາຊົນ ເປັນຜູ້ໃຫ້ຂໍ້ມູນຫຼັກ ຜ່ານການສຳພາດ ແລະ ປະສານງານເພື່ອການຮ່ວມມືໃນການຊີ້ແຈງວັດຖຸປະສົງຂອງການຄົ້ນຄວ້າ

- ເຂົ້າຮ່ວມການສັງເກດແບບມີສ່ວນຮ່ວມເພື່ອສຶກສາຮູບແບບກິດຈະກຳ ແລະ ອົງປະກອບຂອງການຜະລິດ ລະຄອນຫຸ່ນອີ່ປ່ອກ ລວມທັງການສັງເກດລາຍລະອຽດສຳຄັນຕ່າງໆ.

- ການສຶກສາຂໍ້ມູນເອກະສານ, ຕຳລາ ບົດວິໄຈ ທັງບົດຄວາມວິຊາການ ແລະ ເກັບຮວບຮວມຂໍ້ມູນຈາກ ການສຳຫຼວດພາກສະໜາມ

2.4 ວິທີວິເຄາະຂໍ້ມູນ

ໃຊ້ການວິເຄາະແບບຄຸນນະພາບແມ່ນອີງໃສ່ 4 ຂັ້ນຕອນ (J.W, 2014) ດັ່ງນີ້:

ຂັ້ນຕອນທີ 1. ຈັດກຸ່ມ ແລະ ກະກຽມຂໍ້ມູນເພື່ອວິເຄາະ. ລວມມີການຂຽນບົດສໍາພາດອອກຈາກເຄື່ອງອັດສຽງ, ກວດເບິ່ງອຸປະກອນ, ພິມບົດບັນທຶກພາກສະໜາມ, ຈັດປະເພດ ແລະ ຈັດລຽນຂໍ້ມູນເປັນໝວດແຕກຕ່າງຕາມປະເພດຕ່າງໆ.

ຂັ້ນຕອນທີ 2. ອ່ານ ຫຼື ກວດເບິ່ງຂໍ້ມູນທັງໝົດ. ທຳຄວາມເຂົ້າໃຈພາກລວມຈາກຂໍ້ມູນ ແລະ ນຶກຄິດເຖິງຄວາມໝາຍລວມ.

ຂັ້ນຕອນທີ 3. ໃສ່ລະຫັດຂໍ້ມູນທັງໝົດ. ການໃສ່ລະຫັດແມ່ນຂະບວນການຈັດໝວດຂໍ້ມູນ ໂດຍການແຍກປະໂຫຍດຄຳວ່າເປັນວັກແຕ່ລະຢ່າງ(ແຍກອອກເປັນເລື່ອງ) ແລະ ຂຽນຄຳສັບເປັນຄຳແທນຊື່ຂອງຂໍ້ມູນໃສ່ໃນຫວ່າງຂອບເຈ້ຍ. ການວິເຄາະລວມມີການແຍກອອກເປັນປະໂຫຍດ ຫຼື ເປັນວັກ ໃຫ້ເປັນໝວດຄວາມ ແລະ ໃສ່ຊື່ (Labeling) ໝວດ.

ຂັ້ນຕອນທີ 4. ຂຽນບົດອະທິບາຍການສໍາພາດ ຮູບແບບເລົ່າເລື່ອງ (Narrative research). ອີງຕາມທຳນາມ Creswell (2014), ຈຳນວນຫົວເລື່ອງ(Themes) ຄວນມີລະຫວ່າງ 5 – 7 ຫົວເລື່ອງ ສຳລັບໂຄງການຄົ້ນຄວ້າໜຶ່ງ. ສຳລັບການຄົ້ນຄວ້າຄັ້ງນີ້ແມ່ນໄດ້ຍົກ 2 ຫົວຂໍ້ທີ່ນຳເອົາມາວິເຄາະເຊິ່ງເປັນສ່ວນໜຶ່ງຂອງບົດຄົ້ນຄວ້າການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ການອະນຸລັກ ມໍຣະດົກວັດທະນະທຳ “ ລະຄອນອີ່ປ່ອກ ” ຫຼວງພະບາງ ແບບຍືນຍົງ.

- ວິເຄາະອີງປະກອບໃນການສະແດງລະຄອນຫຸ່ນອີ່ປ່ອກ ແຂວງຫຼວງພະບາງ

- ວິເຄາະສະພາບຄວາມເປັນຈິງການຄົງຕົວຂອງການສະແດງລະຄອນຫຸ່ນອີ່ປ່ອກ ແຂວງຫຼວງພະບາງ.

3. ຜົນໄດ້ຮັບ

ການຄົ້ນຄວ້າ ການບໍລິຫານຈັດການທາງວັດທະນະທຳ ກໍລະນີສຶກສາ ການສະແດງລະຄອນຫຸ່ນອີ່ປ່ອກ ນະຄອນ ຫຼວງພະບາງ ແຂວງຫຼວງພະບາງ ຜົນການສຶກສາ ມີດັ່ງນີ້:

3.1 ອີງປະກອບສ້າງໃນການຜະລິດລະຄອນຫຸ່ນອີ່ປ່ອກ

ກ. ອີງປະກອບທີ່ເປັນວັດຖຸທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບການປະຕິບັດ ຫຼື ການຖ່າຍທອດ

- ການຄວັດແກະສະຫຼັກຫຸ່ນອີ່ປ່ອກ

ອີງປະກອບທີ່ເປັນນາມມະທຳໃນການສະແດງລະຄອນຫຸ່ນອີ່ປ່ອກ ນະຄອນ ຫຼວງພະບາງ ແຂວງຫຼວງພະບາງ ມີຄື:

- ຫຸ່ນອີ່ປ່ອກ ແຕ່ລະສ່ວນເຮັດດ້ວຍໄມ້ທີ່ແຕກຕ່າງກັນເຊັ່ນ: ສ່ວນຫົວເຮັດດ້ວຍໄມ້ຈິງ,ໄມ້ທອງ,ໄມ້ຊື່, ຕີນໂຕເຮັດດ້ວຍໄມ້ຜັ່ງ,ໄມ້ເຮັຍທີ່ມີຄວາມບາງ ແລະ ເປົາ ເຊິ່ງປະຊາຊົນໃນສະໄໝກ່ອນໄດ້ຄິດຄົ້ນຊອກຫາຈາກທຳມະຊາດມາປະດິດ.

- ເຄື່ອງນຸ່ງຖືຂອງຫຸ່ນອີ່ປ່ອກແຕ່ລະຕົວ ແມ່ນໃຊ້ຜ້າແພລວດລາຍລາວດັ້ງເດີມ ທີ່ປະຊາຊົນຜະລິດເອງ.

- ເຄື່ອງນຸ່ງຖືຂອງຜູ້ເຊີດຕົວລະຄອນທີ່ສະແດງ ແມ່ນທາງຄະນະໃຫ້ນຸ່ງຊຸດສີດຳ.

- ອຸປະກອນການຜະລິດ ປະກອບມີ: ພ້າ, ເລື້ອຍ, ມິດຄວັດ, ສິ້ວ, ສີນ້ຳມັນ, ແປງທາສີ, ກະດາດຊາຍ.

- ຂັ້ນຕອນການສ້າງອີ່ປ່ອກ

ການຄວັດ: ນາຍຊ່າງເປັນຄົນເລືອກໄມ້ແລ້ວມາຄວັດເປັນຫົວ ແລະ ມີ ແລ້ວຕາກແດດໃຫ້ແຫ້ງ

ການແຕ້ມສີ: ເມື່ອນາຍຊ່າງຄວັດ ແລະ ຕາກແດດໃຫ້ແຫ້ງແລ້ວຜູ້ມີພອນສະຫວັນໃນການຕີບແຕ່ງ (ອາສາສະໝັກ) ກໍຈະເປັນຄົນທາສີ, ແຕ້ມຄິ້ວ, ແຕ້ມຕາ ແລະ ແຕ້ມສີບແລ້ວຕາກແດດໃຫ້ແຫ້ງ

ການຫຍິບເຄື່ອງ ແລະ ປະດັບ: ພາຍຫຼັງແຕ້ມສຳເລັດ ແລະ ຕາກແຫ້ງແລ້ວຄູຝຶກກຳເອົາມາຫຍິບເຄື່ອງປະກອບໃສ່ ແລະ ເຄື່ອງປະດັບເພື່ອໃຫ້ມີສີສັນທີ່ສວຍງາມໄປຕາມແບບຂອງຕົວລະຄອນແຕ່ລະຕົວ

ອຸປະກອນການຜະລິດ ປະກອບມີ: ພ້າ, ເລື້ອຍ, ມິດຄວັດ, ສິ້ວ, ສີນ້ຳມັນ, ແປງທາສີ, ກະດາດຊາຍ. (ໃນເມື່ອກ່ອນໃຊ້ສີນ້ຳກ້ຽງ, ສີນ້ຳຫາງ), ສ່ວນປັດຈຸບັນໃຊ້ສີນ້ຳມັນ.

- ຕົວລະຄອນຕຸກກະຕາອີ່ປ່ອກແມ່ນມີທັງໝົດ 29 ໂຕ (ສະເພາະເລື່ອງ ທ້າວ ລິນທອງ) ເຊິ່ງມີຊື່ສະເພາະ ດັ່ງຕົວຢ່າງລຸ່ມນີ້:

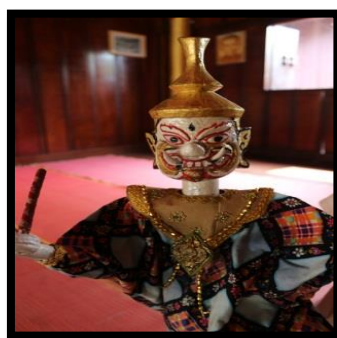
1.ຍັກສາ (ຕົວລະຄອນ ເອກ)

2.ຍັກວິຊາທອນ

3. ຍັກ ແມ່ໝ້າຍ

4.ຍັກ ເພັດສະກຸດ (ຍັກຫົວກຸດ)

5. ທ້າວ ລິນທອງ

6. ທ້າວ ກາລະເກດ

7. ນາງ ນາດນ້ອຍຊົມພູ

8. ນາງ ມະນີຈັນ

9. ພະຍາອິນ

ຕົວລະຄອນປະກອບ ໃນການສະແດງ ຕົວລະຄອນອີ່ປ້ອກໃນເລື່ອງດັ່ງກ່າວ ແມ່ນມີ 7 ໂຕ ຄື:

1) ໄກ່, 2) ມ້າ 2ໂຕ, 3) ນົກ 2ໂຕ, 4) ປາ, 5) ໂລງສິບ ດັ່ງຮູບ ດັ່ງນີ້

- ການຝຶກແອບການສະແດງລະຄອນຫຸ່ນອີ່ປ້ອກ

ພາຍຫຼັງສ້າງອີ່ປ້ອກສໍາເລັດແລ້ວຄູປະຈຳວິຊາກໍຈະເລີ່ມສອນພື້ນຖານ ແລະ ເຕັກນິກໃນການຫຼິ້ນເຊັ່ນ: ວິທີຈັບ, ວິທີຫຼິ້ນ ມີແຕ່ລະເບື້ອງ, ທ່ານິບ, ທ່ານັ່ງ, ທ່າຍິນ, ທ່າຕິບມື, ທ່າຟ້ອນ ແລະ ທ່າອື່ນໆ.

ຂ. ອົງປະກອບທີ່ບໍ່ເປັນວັດຖຸເຊິ່ງກ່ຽວຂ້ອງກັບການຖືປະຕິບັດ ແລະ ການຖ່າຍທອດ.

ການສະແດງພື້ນເມືອງລະຄອນຫຸ່ນອີ່ປ້ອກ ເປັນການສະແດງທີ່ກ່ຽວພັນກັບມໍຣະດົກ ວັດທະນະທຳ ນາມມະທຳຫຼາຍໆຢ່າງ ປະກອບມີ ດິນຕີພື້ນເມືອງລາວ, ຄວາມເຊື່ອຖືທາງດ້ານຈິດໃຈ, ຄວາມມັກ-ຮັກຂອງຜູ້ຊົມ ຕໍ່ກັບການສະແດງລະຄອນອີ່ປ້ອກ, ນິທານ, ຕຳນານ, ວັນນະຄະດີພື້ນເມືອງ, ເຄື່ອງບຸຊາ ແລະ ບົດສູດອັນເຊີນ ຫຸ່ນອີ່ປ້ອກເຂົ້າ - ອອກຫົບ ກ່ອນ ແລະ ຫຼັງການສະແດງ.

3.2 ສະພາບຄວາມເປັນຈິງໃນການຄົງຕົວຂອງການສະແດງລະຄອນຫຸ່ນອີ່ປ້ອກ ແຂວງຫຼວງພະບາງ.

ກ. ສະພາບຄວາມເປັນຈິງໃນການສືບຕໍ່, ຖືປະຕິບັດຂອງພາຍໃນຊຸມຊົນ ປະກອບມີ

1. ການໂຄສະນາ, ເຜີຍແຜ່ ຂໍ້ມູນຂ່າວສານຂອງມໍຣະດົກທາງດ້ານວັດທະນະທຳ ນາມມະທຳ ດັ່ງກ່າວບໍ່ກວ້າງຂວາງສູ່ສັງຄົມເທົ່າທີ່ຄວນ
2. ບັນດາຜູ້ຊົງຄຸນອຸດທິທີ່ມຄວາມຮູ້ໃນດ້ານການສະແດງອີ່ປ້ອກນັບມື້ນັບໜ້ອຍລົງ
3. ເນື່ອງຈາກຄົນໃນຍຸກສະໄໝໃໝ່ ສ່ວນຫຼາຍແມ່ນຈະແລ່ນນໍາຄ່ານິຍົມວັດຖຸທີ່ທັນສະໄໝ ຕາມໂລກເທັກໂນໂລຢີສະໄໝໃໝ່ ຈຶ່ງເຮັດໃຫ້ບໍ່ຄ່ອຍມີຜູ້ຮັບຊົມ, ສືບທອດມໍຣະດົກ ວັດທະນະທຳ ນາມມະທຳດັ່ງກ່າວ

4. ຂາດງົບປະມານໃນການຈັດກິດຈະກຳການອະນຸລັກ ແລະ ພື້ນຟູ
5. ນາຍຊ່າງຜູ້ສ້າງອີ່ຫລັກບໍ່ມີຫຼາຍ

ຂ. ສະພາບຄວາມເປັນຈິງທີ່ມີຕໍ່ການສືບທອດ

1. ຄົນຮຸ່ນໃໝ່ບໍ່ໃຫ້ຄວາມສົນໃຈມາຮັບຊົມ, ເທສະການ, ພິທີກຳຕ່າງໆ ທີ່ເຄີຍໃຫ້ນັກສະແດງໄປສະແດງຢູ່ເປັນປະຈຳບໍ່ມີ
2. ເກີດຈາກສະພາບເສດຖະກິດທີ່ບໍ່ສາມາດເອື້ອຍອຳນວຍໃຫ້ນັກສະແດງໄດ້ດຳລົງຊີວິດຢູ່ໄດ້ດ້ວຍການມີອາຊີບການສະແດງສິລະປະພື້ນບ້ານ
3. ການສະແດງລະຄອນອີ່ຫລັກ ໃນແຕ່ລະຄັ້ງແມ່ນໄດ້ຄ່າຕອບແທນໜ້ອຍ
4. ຄົນຮຸ່ນໃໝ່ຂາດບັນດາເງື່ອນໄຂ ດ້ານຄວາມຮູ້, ຄວາມສາມາດໃນການປະຕິບັດພິທີກຳໄຫວ້ຄູ (ຕ້ອງຜ່ານການອຸປະສັມບົດເປັນພະພິກຂຸສົງມາກ່ອນ)

ຄ. ສະພາບຄວາມເປັນຈິງທີ່ຄວາມຍືນຍົງໃນການເຂົ້າເຖິງດ້ານການນຳໃຊ້ອົງປະກອບທາງດ້ານວັດຖຸພັນ ແລະ ຊັບພະຍາກອນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ

ປັດຈຸບັນການນຳໃຊ້ວັດສະດຸ ແລະ ວັດຖຸພັນຕ່າງໆໃນການຜະລິດ ຫຼື ສ້າງຫຸ້ນອີ່ຫລັກ ແມ່ນສາມາດຫາໄດ້ຈາກທຳມະຊາດເຊັ່ນ: ໄມ້ທອງ ໄມ້ຜັດ, ໄມ້ຊື້ ແລະ ອື່ນໆ ທີ່ຍັງສາມາດຫາໄດ້ຕາມທຳມະຊາດ. ແຕ່ບັນຫາທີ່ຫຍຸ້ງຍາກກໍແມ່ນ: ຂາດນາຍຊ່າງໃນການສ້າງ ຫຼື ປະດິດຕົວ ອີ່ຫລັກ ພ້ອມທັງຄຸນາຈານຜູ້ເຊີດຫຸ້ນອີ່ຫລັກໃຫ້ເປັນທີ່ດຶງດູດໃຈຜູ້ຊົມຄືກັບຄົນໃນສະໄໝກ່ອນ.

ງ. ການມີຊີວິດຢູ່ລອດຂອງມໍຣະດົກ ວັດທະນະທຳ ນາມມະທຳ ອື່ນໆ ເຊິ່ງມີຄວາມກ່ຽວຂ້ອງກັບການສະແດງອີ່ຫລັກ

ການມີຊີວິດຢູ່ລອດຂອງມໍຣະດົກ ວັດທະນະທຳ ນາມມະທຳ ອື່ນໆ ເຊິ່ງມີຄວາມກ່ຽວຂ້ອງກັບການສະແດງລະຄອນອີ່ຫລັກມີພິທີກຳທາງສາສະໜາ, ຂັບພື້ນເມືອງຫຼວງພະບາງ, ບົດກອນ, ບົດເລື່ອງ, ນິທານພື້ນເມືອງ ແລະ ງານບຸນສຳຄັນຂອງຊາດ ທັງໝົດນີ້ອາດຈະມີທ່າອ່ຽງຫຼຸດລົງ. ມາເຖິງປັດຈຸບັນ ການພັດທະນາອີ່ຫລັກ ກໍແມ່ນປັດໄຈໜຶ່ງທີ່ສຳຄັນ ເຊິ່ງສາມາດນຳໃຊ້ເຂົ້າໃນການໂຄສະນາປຸກລະດົມໃນເຫດການຕ່າງໆເປັນຕົ້ນແມ່ນ ສຸຂະສິກສາ, ເສີມຂະຫຍາຍສິດທິເດັກ, ການຮັກສາສິ່ງແວດລ້ອມ, ຕ້ານສິ່ງເສບຕິດ, ຮິດຄອງປະເພນີທາງດ້ານວັດທະນະທຳ ແລະ ອື່ນໆ.

ຈ. ການປົກປ້ອງຫຼື ມາດຕະການອື່ນໆທີ່ມີຕໍ່ຄວາມສ່ຽງ ແລະ ຊຸກຍູ້ການຖືປະຕິບັດໃນຕໍ່ໜ້າ ແລະ ການສືບທອດ

1. ສົ່ງເສີມການໂຄສະນາ, ເຜີຍແຜ່ ຂໍ້ມູນຂ່າວສານຂອງມໍຣະດົກວັດທະນະທຳ ນາມມະທຳດັ່ງກ່າວສູ່ສັງຄົມໃຫ້ກວ້າງຂວາງ ແລະ ເລີກເຊິ່ງເປັນທີ່ໜ້າສົນໃຈຂອງສັງຄົມ

2. ສ້າງບັນດາຜູ້ສືບທອດໃຫ້ມີຄວາມຊຳນິຊຳນານເພື່ອໃຫ້ກາຍເປັນຄູໃນອະນາມິດ
3. ຊອກແຫຼ່ງທຶນ, ງົບປະມານໃນການອະນຸລັກ, ປົກປັກຮັກສາມໍຣະດົກ ດັ່ງກ່າວ
4. ສ້າງກົດລະບຽບ, ພາກສ່ວນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງໃຫ້ມີສ່ວນຮ່ວມໃນການຊຸກຍູ້ສົ່ງເສີມ ການປົກປັກຮັກສາ ແລະ ເພື່ອຮັບຮອງເອົາມໍຣະດົກດັ່ງກ່າວເຂົ້າເປັນມໍຣະດົກວັດທະນະທຳ ນາມມະທຳ ລະດັບທ້ອງຖິ່ນ, ລະດັບຊາດ, ພາກພື້ນ ແລະ ສາກົນ.

4.ວິພາກຜົນ

ການຄົ້ນຄວ້າການບໍລິຫານຈັດການທາງວັດທະນະທຳ ກໍລະນີສຶກສາ ການສະແດງລະຄອນຫຸ້ນອີ່ຫລັກ ນະຄອນ ຫຼວງພະບາງ ແຂວງຫຼວງພະບາງ ພົບວ່າ ອົງປະກອບສ້າງໃນການຜະລິດລະຄອນຫຸ້ນອີ່ຫລັກ ມີ 2 ອົງປະກອບຫຼັກຄື ອົງປະກອບທີ່ເປັນວັດຖຸ ແລະ ອົງປະກອບທີ່ບໍ່ເປັນວັດຖຸ ການສະແດງລະຄອນຫຸ້ນອີ່ຫລັກເປັນສິລະປະທີ່ເກົ່າແກ່ທີ່ໄດ້ຮັບການສືບທອດຕໍ່ກັນມາຫຼາຍຮຸ້ນຄົນ ປັດຈຸບັນ ສິລະປະການສະແດງລະຄອນຫຸ້ນອີ່ຫລັກນີ້ເລີ່ມຫຼຸດໜ້ອຍຖອຍລົງພ້ອມໆກັບຄວາມນິຍົມໃນການເບິ່ງການສະແດງລະຄອນຫຸ້ນອີ່ຫລັກທີ່ມີການສະແດງຕາມຍຸກຕາມສະໄໝໃໝ່ເຂົ້າມາແທນທີ່ ເຍົາວະຊົນ ແລະ ຄົນຍຸກໃໝ່ປັດຈຸບັນເຫັນຄຸນຄ່າໜ້ອຍລົງໃນກຸ່ມຄົນທີ່ເຮັດວຽກກ່ຽວກັບການອະນຸລັກວັດທະນະທຳ ການສະແດງທ້ອງຖິ່ນ ເລີ່ມຫາວິທີສ້າງຄຸນຄ່າ ໃຫ້ເກີດການສືບທອດງານສິລະປະການສະແດງດ້ານນີ້ໃຫ້ຄົງຢູ່ ຈຶ່ງໄດ້ມີການພັດທະນາຮູບແບບການປົກປັກຮັກສາ ແລະ ສົ່ງເສີມ ສະແດງອອກຄືໜ່ວຍງານດ້ານວັດທະນະທຳແຂວງ ກໍໄດ້ມີການສົ່ງເສີມໂດຍປັບປຸງຮູບແບບການສະແດງໃຫ້ມີປະໂຫຍດຕອບສະໜອງກັບຄວາມຮຽກຮ້ອງຕ້ອງການຂອງໄລຍະໃໝ່. ເຊິ່ງສອດຄ່ອງກັບງານວິໄຈຂອງ. LAPPII (2018)ໄດ້ສຶກສາການພັດທະນາຍຸດທະສາດການອະນຸລັກ ແລະ ສົ່ງເສີມປະເພນີລົງເລຂອງອົງກອນປົກຄອງສ່ວນທ້ອງຖິ່ນໃນພື້ນທີ່ພະຫຸວັດທະນະທຳເມືອງໄມ້ແກ່ນຈັນແຂວງ ປັດຕະນິ ຜົນການວິໄຈພົບວ່າ ການຍຸດທະສາດທີ່ເໝາະສົມກັບການອະນຸລັກຮັກສາ ແລະ ສົ່ງເສີມປະເພນີລົງເລ ຖືກກຳນົດດ້ວຍວິໄສທັດ ການອະນຸລັກປະເພນີລົງເລ ດ້ວຍກົນໄກຄວາມຮ່ວມມືຂອງຊຸມຊົນພື້ນທີ່ຜ່ານຂະບວນການເສີມສ້າງອັດຕະລັກສະເພາະຖິ່ນ ເພື່ອເປັນຖານການພັດທະນາມໍຣະດົກທາງວັດທະນະທຳຂອງຊາດໃຫ້ຍັງຍືນ. ພ້ອມນັ້ນ, ເພື່ອຢາກໃຫ້ການສະແດງລະຄອນຫຸ້ນອີ່ຫລັກຄົງຕົວຢູ່ກັບຊຸມຊົນ ຫຼື ເປັນມໍຣະດົກຂອງຊາດລາວຕະຫຼອດໄປນັ້ນເຮົາຕ້ອງມີການໂຄສະນາສົ່ງເສີມໃຫ້ສັງຄົມໄດ້ຮັບຮູ້ ແລະ ເຫັນໄດ້ຄວາມສຳຄັນ ເຊິ່ງໄດ້ສອດຄ່ອງກັບການຂຽນຂອງ. PROMTAPE (2017) ພົບວ່າ ຈຸດເລີ່ມຕົ້ນໃນຂະບວນການຮຽນຮູ້ ແລະ ຖ່າຍທອດ ເລີ່ມຕົ້ນຈາກຄວາມສົນໃຈຂອງບຸກຄົນ ໂດຍຕ້ອງມີໃຈມັກ ແລະ ຄວາມຮັບຮູ້ເຖິງຄຸນຄ່າຂອງ

ໜັງຕະລຸງເປັນເບື້ອງຕົ້ນ ສອດຄ່ອງກັບຜົນການສຶກສາການຖ່າຍ
ທອດພູມປັນຍາດ້ານສິລະປະວັດທະນະທຳພື້ນບ້ານ ອຳເພີຫຼັງສວນ
ແຂວງຊຸມພອນ. ກັນຖະດາກອນ (1998) ພົບວ່າ ມູນເຫດຈູງໃຈ
ໃນການຮຽນຮູ້ນອກຈາກຈະມາຈາກສະພາບແວດລ້ອມ ແລະ ການ
ສະໜັບສະໜູນຈາກຜູ້ໃຫຍ່ໃນຄອບຄົວແລ້ວ ຕ້ອງມາຈາກຄວາມ
ສົນໃຈສ່ວນຕົວ ມີໃຈມັກຮັກ ທີ່ຈະນຳໄປສູ່ຂະບວນການຕໍ່ມາຄື
ການພະຍາຍາມຝຶກປະຕິບັດໃຫ້ເກີດທັກສະຄວາມຊຳນານ ທັງນີ້
ການເຝິກຫັດນັ້ນຕ້ອງໃຫ້ຮູ້ຄຸນຄ່າຈິງຈະບັງເກີດຜົນທີ່ສົມບູນ.
ນອກຈາກນັ້ນ, ເພື່ອໃຫ້ການຄົງຕົວຂອງວັດທະນະທຳການສະແດງ
ລະຄອນຫຸ່ນ ອີ່ ປ່ອກ ຍັງ ສອດຄ່ອງກັບ ການວິໄຈຂອງ
(SUNTHONKIT and YUENYONG, 2022) ສຶກສາປັດໄຈ
ທີ່ສົ່ງຜົນຕໍ່ການສືບທອດວັດທະນະທຳການສະແດງກາງແຈ້ງ ຂອງ
ຊາວອີ່ສານ ຜົນການສຶກສາພົບວ່າ ຄວນມີການສົ່ງເສີມໃຫ້
ປະຊາຊົນໃນທ້ອງຖິ່ນເຫັນຄວາມສຳຄັນຂອງວັດທະນະທຳ
ການສະແດງກາງແຈ້ງ ສ້າງການຮັບຮູ້ໃຫ້ເກີດຄວາມພາກພູມໃຈ
ພ້ອມທັງການອະນຸລັກ ການຄົງໄວ້ເຊິ່ງວັດທະນະທຳການສະແດງ
ກາງແຈ້ງຂອງຊາວອີ່ສານ.

5.ສະຫຼຸບ

ຜ່ານການສຶກສາທາງດ້ານອົງປະກອບສ້າງໃນການຜະລິດ
ລະຄອນຫຸ່ນອີ່ປ່ອກແມ່ນ ປະກອບມີ 2 ອົງປະກອບຄື ອົງປະກອບ
ທີ່ເປັນວັດຖຸທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບການປະຕິບັດ ຫຼື ການຖ່າຍທອດ ແລະ
ອົງປະກອບທີ່ບໍ່ເປັນວັດຖຸເຊິ່ງກ່ຽວຂ້ອງກັບການຖືປະຕິບັດ
ແລະ ການຖ່າຍທອດ.

ຜົນການສຶກສາ ສະພາບຄວາມເປັນຈິງໃນການຄົງຕົວຂອງ
ການສະແດງລະຄອນຫຸ່ນອີ່ປ່ອກ ແຂວງຫຼວງພະບາງ ປະກອບມີ
7 : ຄວາມສ່ຽງທີ່ມີຕໍ່ການສືບຕໍ່, ຖືປະຕິບັດຂອງພາຍໃນຊຸມຊົນ,
ຄວາມສ່ຽງທີ່ມີຕໍ່ການສືບທອດ, ຄວາມສ່ຽງຕໍ່ຄວາມຍືນຍົງໃນ
ການເຂົ້າເຖິງດ້ານການນຳໃຊ້ອົງປະກອບທາງດ້ານວັດຖຸພັນ
ແລະ ຊັບພະຍາກອນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ, ການມີຊີວິດຢູ່ລອດຂອງມໍຣະ
ດົກວັດທະນະທຳ ນາມມະທຳອື່ນໆ ເຊິ່ງມີຄວາມກ່ຽວຂ້ອງກັບ
ການສະແດງອີ່ປ່ອກ ແລະ ການປົກປ້ອງ ຫຼື ມາດຕະການອື່ນໆ ທີ່
ມີຕໍ່ຄວາມສ່ຽງ, ຊຸກຍູ້ການຖືປະຕິບັດໃນຕໍ່ໜ້າ ແລະ ການສືບ
ທອດ

6.ຂໍ້ຂັດແຍ້ງ

ຂ້າພະເຈົ້າ ໃນນາມຜູ້ຄົນຄວ້າ ຂໍປະຕິຍານຕີນວ່າ ຂໍ້ມູນທັງ
ໝົດທີ່ມີໃນບົດຄວາມວິຊາການດັ່ງກ່າວນີ້ ແມ່ນບໍ່ມີຂໍ້ຂັດແຍ້ງທາງ
ຜົນປະໂຫຍດກັບພາກສ່ວນໃດ ບໍ່ໄດ້ເອື້ອຜົນປະໂຫຍດກັບ
ພາກສ່ວນໃດໜຶ່ງ, ກໍລະນີມີການລະເມີດ ໃນຮູບການໃດໜຶ່ງ
ຂ້າພະເຈົ້າ ມີຄວາມຍິນດີຮັບຜິດຊອບແຕ່ພຽງຜູ້ດຽວ.

7.ເອກະສານອ້າງອີງ

- ກັນຖະດາກອນ, ສ. (1998). *ການສຶກສາການຖ່າຍທອດພູມ
ປັນຍາດ້ານສິລະປະວັດທະນະທຳພື້ນບ້ານ ອຳເພີຫຼັງ
ສວນ ແຂວງ ຊຸມພອນ*. ກຸງເທບ: ວິທະຍານິພົນ
ປະລິນຍາໂທ ມະຫາວິທະຍາໄລສິລະກອນ.
- ຂອງພັກປະຊາຊົນປະຕິວັດລາວ ເອກະສານກອງປະຊຸມໃຫຍ່ ຄັ້ງທີ
VII . (2021). *ມະຕິວ່າດ້ວຍກ່ຽວກັບການເພີ່ມທະວີ
ການນຳພາຂອງພັກໃນດ້ານວັດທະນະທຳໄລຍະໃໝ່*.
ໂຮງພິມແຫ່ງລັດ.
- ຊາທຳມາ, ພ. (2016). *ສຶກສາຄຳຮຽກຊີ້ບ້ານໃນເທດສະບານເມືອງ
ຫຼວງພະບາງ*. ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ: ວິທະຍານິພົນ
ປະລິນຍາໂທ ອັກສອນສາດ ສາຂາພາສາລາວ.
- ພະແນກຖະແຫຼງຂ່າວ,ວັດທະນະທຳແລະທ່ອງທ່ຽວແຂວງຫຼວງພະ
ບາງ. (2021). *ຂໍ້ຕົກລົງທຳນຽມແຈ້ງແຂວງຫຼວງພະບາງວ່າ
ດ້ວຍການອະນຸມັດຮັບຮອງລະຄອນອີ່ປ່ອກເປັນມໍຣະ
ດົກວັດທະນະທຳແຫ່ງຊາດ ລະດັບທ້ອງຖິ່ນ*.
- ພົງພິດ, ສ. (1996). *ພູມປັນຍາຊາວບ້ານກັບການພັດທະນາ
ຊົນນະບົດ*. ກຸງເທບ: ອຳມະລິນພຣິນຕິງ ກຸຣຸບແອນພັບ
ລິດຊິ່ງ.
- ພິນລິຊາ, ຄ. (2002). *ວັດທະນະທຳສັງຄົມ*. ນະຄອນຫຼວງວຽງ
ຈັນ: ສະຖາບັນການທະນາຄານ.
- ຮັດຕະນະວົງ, ຫ. (1998). *ອ່ານໜັງສືຫຼວງພະບາງ*. ຫຼວງພະບາງ:
ກະຊວງຖະແຫຼງຂ່າວ, ວັດທະນະທຳ ສະຖາບັນຄົ້ນຄວ້າ
ວັດທະນະທຳ ພະແນກຖະແຫຼງຂ່າວ, ວັດທະນະທຳ
ແລະ ທ່ອງທ່ຽວ.
- ລາປິອີ, ອ. (2019). *ການພັດທະນາຍຸດທະສາດການອະນຸລັກ
ແລະ ສົ່ງເສີມປະເພນີລົງເລຂອງອົງກອນປົກຄອງສ່ວນ
ທ້ອງຖິ່ນ ໃນພື້ນທີ່ພະຫຸວັດທະນະທຳອຳເພີໄມ້ແກ່
ແຂວງປັດຕານີ*. ປັດຕານີ. <https://doi.org/ສະພາ>
ວັດທະນະທຳ ເມືອງໄມ້ແກ່ນ ແຂວງປັດຕານີ
- ວິຣະວົງ, ມ. (2001). *ພົງສາວະດານລາວ ແຕ່ບຸຮານເຖິງ1946*. ຫໍ
ສະໝຸດແຫ່ງຊາດ.
- ໄມ້ຈັນ. (2012). *ຂັບ ລຳ ເພງລາວມາແຕ່ໃສ?* ນະຄອນຫຼວງວຽງ
ຈັນ: ສຳນັກພິມນັກປະພັນລາວ.
- J.W, C. (2014). *Research Design: Qualitative,
Quantitative and Mixed Methods Approaches*
(4th ed.). Thousand Oaks,CA:Sage.
- LAPII, A. (2018). *Development Strategic of
Conservation and Promotion for LONG-LAE
Traditional of Local Government
Organization in Multiculturalism Maikaen
District Pattani Province*. Pattani:
Department of cultural promotion.

- PROMTAPE, O. (2017). Learning and transferring process of local shadow plays in Songkhla province. *KASETSART JOURNAL OF SOCIAL SCIENCES*, 633.
- SUNTHONKIT and YUENYONG, W. (2022). FACTOR AFFECTING THE CULTURAL INHERITANCE ON OUTDOOR PERFORMANCE OF ISAN PEOPLE. *Journal of MCU Nakhondhat*, 125.
- WANWICHAI, R. (2013). Cultural Management : A Case Study of Thai Folk Performances in Uttaradit Province. *นະแสงวัฒนธรรม*, 19.